

∞ De Miksa Monologen 1 ∞

Een wens

Christian Deterink

“The first step to eternal life, is you have to die.”

Chuck Palahniuk

Heb je dat ook wel eens gehad, dat je een wens mocht doen? Nee, ik bedoel niet zoiets als het doen van een wens als je alle kaarsjes van je verjaardagstaart in één keer hebt uitgeblazen. En ik bedoel al helemaal niet het doen van eens wens als je een vallende ster ziet. Je weet zelf ook maar al te goed dat zoiets mal bijgeloof is. Nee, ik bedoel dat je een wens mocht doen die ook echt uitkwam. Waarvan je echt wist dat die zou uitkomen...

Laat ook maar zitten. Ik neem mijn vraag terug. Natuurlijk heb je dat nooit meegemaakt! Hoe zou ik dat ook ooit kunnen denken? Tenslotte ben ik altijd ook maar in mijn uppie geweest. Nog nooit heb ik een lotgenoot gezien, in al die jaren. Nog nooit heb ik iemand gezien die net als mij de kans heeft gehad een wens te doen en datgene heeft gewenst wat we allemaal eigenlijk het meeste begeren. Het eeuwige leven...

Ik voel je bijna denken. Bedoelt hij nu echt dat hij zichzelf onsterfelijk heeft gewenst? Ja, dat is dus precies wat ik je probeer duidelijk te maken. Ik ben onsterfelijk. Straks in maart 2005 heb ik een feestje te vieren, kom je ook? Dan leef ik namelijk precies 750 jaar. Dat worden een hoop kaarsjes om uit te blazen! Maar even zonder gekheid, ik meen het echt. Nog maar tweehonderd jaartjes en een beetje en ik kan mijn eerste millennium feestje vieren.

Zeven en een halve eeuw, kun je je voorstellen hoe lang dat is? Ach, natuurlijk niet... Jullie stervelingen zijn al blij als jullie één eeuw overleefd hebben. Niets meer dan een ademtocht... Een vluchtige rimpeling op het oppervlak van een vijver... Hoe kan je dan verwachten dat je begrijpt wat het is om al acht keer een nieuwe eeuw te zijn ingegaan?

Ik voel de vragen in je opborrelen. Ik heb je nieuwsgierig gemaakt, merk ik. Vertel meer!, schreeuw je uit. Oké, vooruit dan. Ik probeer het uit te leggen. Zal ik maar beginnen met het begin?

Ik ben dus geboren in het jaar 1255 aD.. De Middeleeuwen. Maar dat had je zelf na een snelle rekensom natuurlijk ook al begrepen. Mijn jeugd was vrees ik weinig bijzonder. Ik was het kind van een armzalig keuterboertje, ergens op het platteland van Sudetenland, van wat tegenwoordig Tsjechië is. Ik groeide op in omstandigheden die je tegenwoordig bijna mensonwaardig zou noemen. In lompen kruipend door de drek, dat is wat me van die tijd is bijgebleven. God, wat een armetierige toestanden waren het. We leefden ergens in een klein boerderijtje en wisten op de een of andere manier te overleven van de karige opbrengsten van het land. En wat een onwetendheid: we waren al blij dat we wisten wat voor was en wat achter.

Ikzelf was in die tijd ook maar een arme sukkel. In die zin was het niet zo gek, dat ik, toen ik 25 jaar oud was, in mijn jeugdige overmoed en naïviteit, met een groepje vrienden besloot een patrouille te overvallen van graaf Oldrich, die de streek in een ijzeren greep hield. Wat een vergissing... We waren geen partij voor die getrainde huurlingen en het duurde niet lang voor al mijn kompanen werden gedood. Ik wist op de een of andere wijze nog te ontkomen en vluchtte de bossen in. Maar mijn positie was hopeloos, natuurlijk. Oldrich's huurlingen maakten jacht op me als een stuk wild, en ik was zwaar gewond aan een been.

Ik weet zeker dat ik op die vroegdonkere, grauwe avond, de dood, de echte dood, zou hebben gevonden, als ik niet op dat moment een visioen had. Nou ja, visioen, je kunt het ook een droom noemen. Of een zinsbegoocheling. Het maakt ook niet uit. Ik ervoer in ieder geval dat ik me opeens niet meer in dat bos bevond, maar ergens anders. In het absolute, inktzwarte niets... Ik was nog niet bekomen van de verbazing toen er een stem in mijn hoofd klonk. Of nee, geen stem, het was eerder alsof er een gedachte direct in mijn hoofd werd geplaatst.

“Doe een wens.”

Ik was te perplex om ook maar iets te doen. Onsamenvangende gedachten (“Waar ben ik?”, “Wat gebeurt er?”, “Waarom voel ik opeens geen pijn mee?”) schoten door mijn hoofd.

Opnieuw: “Doe een wens.”

Ik probeerde mijn gedachten te verzamelen. Was dat echt iemand die tegen me praatte? Of was dit een god die tot me sprak en was ik al dood? De angst van die wanhopige vlucht schoot weer door mijn hoofd en ik riep in een opwelling: “Leven, ik wil leven.” De dagdromen die ik thuis in mijn dorp altijd had gehad kwamen weer in mij op. Hoe ik ervan droomde te zien hoe de wereld er buiten de grauwe werkelijkheid van mijn eigen Sudetenland er uit zag. Steden, waarvan ik de magische namen wel eens over mijn tong had laten rollen: Rome, Venetië. Ik besepte hoeveel tijd dit allemaal zou kosten en riep haastig: “Eeuwig. Ik wil nooit dood gaan!”

Het was een tijd stil. Toen klonk het, weer meteen in mijn hoofd, “Zo zij het!”

De woorden waren nog niet uitgegalmd in mijn hoofd, of het absolute duister om me heen begon alweer lichter te worden. Een moment later voelde ik de druk van de zwaartekracht en merkte ik dat ik terug was in het bos. Ik ging weer door op het punt waar ik gebleven was, begreep ik al snel. Alsof ik in een film leefde die gewoon even was stil gezet. Paspauze, of zoiets.

Ik sleepte me voort op mijn ellebogen, aangezien mijn benen me inmiddels beide niet meer wilden dragen. De lucht sneed in mijn longen, net als de doodsangst die me opnieuw beheerste.

Ik hoorde achter me iemand roepen. Nee, niet Oldrich's soldaten!, dacht ik nog. Maar ze waren het natuurlijk wel. Het duurde maar even voor ik iemand hoorde naderen en ik aan mijn haren overeind werd gehesen. Ik werd omgedraaid en keek in het grijnzende gelaat van een huurling. Hij zag er angstaanjagend uit, met die glimmende helm op zijn hoofd. De man beet me iets onverstaanbaars toe, maar het was duidelijk dat het niet vriendelijk bedoeld was. Toen zag ik hoe hij een glimmend mes uit de schede aan zijn riem trok.

“Nee”, dacht ik met dichtgeknepen ogen, “niet dat! Dit is het einde...” De wil om te vechten vloeide uit me weg, net zoals je ziet bij een in een hoek gedreven prooi vlak voor die in de bek van de leeuw wordt genomen. Alsof die al berust in de dood. Maar ik berustte er niet in! Nee, ik voelde me verontwaardigd over wie het ook was die me het leven had beloofd. Het eeuwige leven zelfs. Wat een leugen! De dood was mijn lot. Nu, hier, in dit nachtelijke bos...

Alle andere gedachten werden naar de achtergrond gedrukt toen het mes mijn keel in één haal open reet. Het deed niet eens pijn, maar ik voelde hoe het warme bloed uit me begon weg te gutsen. Binnen een seconde waren mijn kleren ervan doorweekt. De soldaat liet me los en ik viel krachteloos op mijn knieën. Ik probeerde nog op te kijken naar mijn moordenaar, maar de kracht verliet mijn lijf even snel als het bloed. Ik zakte op de grond en zag alleen nog de zwarte aarde, glimmend in het schaarse licht van mijn eigen bloed. Toen werd alles zwart.

Dat was dus het begin van mijn leven. Niet echt glorieus of vreugdevol, dat geef ik toe, maar ik kan je zeggen dat ik, toen ik de volgende ochtend bijkwam al snel een stuk beter gemutst was. Ik voelde me verkwikt en fris, zoals je wel eens hebt als je heel goed hebt geslapen. Ik weet nog hoe het prille licht door het bladerdak prikte en wat voor een intense blijdschap dit bij me teweeg bracht. Ik leefde! Ik was niet dood! De Naamloze, zoals ik hem zou gaan noemen, had helemaal niet gelogen!

Ik bevoelde mijn lijf. Mijn hals voelde glad en onbeschadigd, net als mijn been. Geen wonden meer. Ik bevoelde mijn arm en merkte zelfs dat een al jaren oud litteken was verdwenen. Ik was zo ongerept als een kind!

Het was een ontzettend onwerkelijk gevoel. Opeens leek de vorige nacht wel een boze droom. Ik liet mijn hoofd in mijn armen zakken en huilde. Huilde van blijdschap...

Ik voel je denken. Jezus, gaat hij in dit tempo nog eens ruim 700 jaar van zijn leven verslaan? Dan zijn we nog wel even bezig... Koest maar, zo ver zal ik niet gaan. Ik vertel dit alleen maar om je duidelijk te maken hoe intens gelukkig ik was met mijn nieuw geschonken leven. Als contrastpunt met nu zeg maar, omdat ik het leven nu zo verfoei.

Want daar gaat het natuurlijk uiteindelijk allemaal om. Mijn 750-jarige jubileum is er één die ik eigenlijk niet eens meer wil mee maken. Waarom niet? Heel simpel. Ik ben moe. Ik ben het zat. Ik heb er geen zin meer aan. Het is genoeg geweest...

Waarom? Je lijkt wel een zeurend kind: Waarom, waarom, waarom? Wanneer stoppen de vragen? Al die onbeantwoorde vragen. Nee, Miksa, niet nijdig worden nu. Rustig blijven. Tot tien tellen...

Goed dan, ik zal het proberen uit te leggen.

De essentie is gewoon dat ik te lang heb geleefd. Ik bedoel, de eerste eeuwen had ik, ondanks alles, nooit willen missen. Alles is in het begin immers nog nieuw en spannend. Maar toen... Ach, die begintijd! Ik weet nog goed die verwondering die ik in de eerste eeuwen ervoer. Mijn vertrek uit Sudetenland. Het rijke leven in Venetië, Florence en Rome. De ontdekking van kunst en literatuur. Mijn eerste grote liefde. De reizen naar Spanje en Frankrijk. Egypte. Het fantastische bestaan dat ik had onder de Arabieren. Daarna de Chinezen. Elke keer was er wel weer wat nieuws. Het leven was zo meeslepend en rijk!

Ergens in het begin van de veertiende eeuw vergaarde ik een enorm vermogen, en sindsdien heb ik nooit meer hoeven werken. Moet je eens voorstellen! En overal verbleef ik niet meer dan tien, hoogstens vijftien jaar. Tot het op begon te vallen dat ik zichtbaar niet verouderde. Dat ik maar die kwieke twintiger bleef... Tot mensen vragen begonnen te stellen. Dat was het moment om te vertrekken. Ach, hoe makkelijk het nog was, die tijd, om ergens anders een nieuw leven te beginnen.

Tja, ik heb mijn goede tijden zeker gehad. Maar met die goede tijden ook de downs. Cili, Leia, Maria, Serafina, Bhavini, Li Pen, Fatima... Moet ik een lijst maken met alle vrouwen die ik heb liefgehad? Alle vrouwen met wie ik lief en leed heb gedeeld en die ik heb zien wegwijnen en heb zien doodgaan aan ziekte, rampspoed of gewoon ouderdom? Ach. Het leed dat ik heb meegemaakt! Oorlogen, natuurrampen, geweld. Als ik één ding heb geleerd in al die eeuwen is dat als het goede, de liefde, een natuurkracht zou zijn, het slechte dit net zo goed is. God, wat ik allemaal heb meegemaakt.... Zo veel leed en pijn en geweld. Dat zou je geen mens willen aandoen...

Ik merk dat je nog vol met vragen zit. Of die onsterfelijkheid ook betekent dat ik nooit ziek kan zijn, of gewond. Dat klopt allemaal. Ik herstel vele malen sneller dan gewone stervelingen. Niet dat ik merkbaar fysiek sterker ben, maar dodelijke ziektes of zelfs maar een vervelend verkoudheidje zijn voor mij gewoon ondenkbaar. Ik ben altijd mijn kerngezonde ik, al ruim 7 eeuwen lang. Ik hoef zelfs niet te slapen! Steeds vaker tot mijn spijt moet ik zeggen, maar hoe vaak ik het ook heb geprobeerd, gewoon de ogen te sluiten en even de wereld om me heen te vergeten, om weg te drijven in de vergetelheid, het is me nog nooit gelukt.

Je vraagt je natuurlijk af of ik geen gebruik maakte van mijn bijzondere gave om niet te hoeven sterven. Het antwoord is nee. Alhoewel... Natuurlijk heb ik ook mijn zwakke momenten gehad. Mijn God-complex, zeg maar. Het gebeurde toen ik leefde in een kleine Indiase gemeenschap en

men mij zag sterven en weer herrijzen. Ik werd opeens vereerd als een godheid door die mensen, een rol die ik ook uiteindelijk maar aannam.

Het was een vergissing. Uiteindelijk stortte ik die arme zielen in het onheil. Als het al ergens goed voor was, is het dat ik toen in ieder geval had afgeleerd mijn onsterfelijkheid ten behoeve van mezelf te gebruiken. Vanaf dat moment heb ik altijd geprobeerd het goede te doen, mensen te helpen en zelf onopgemerkt te blijven.

Je wilt nu natuurlijk ook nog vragen hoe het nu eigenlijk kàn dat ik nooit dood ga. Wat nou, zou je bijvoorbeeld kunnen vragen, als je in een allesverzengende brand om komt en tot niets meer dan een hoopje as vergaat? Hoe kom je dan weer tot leven?

De crux is, dat het allemaal niet uitmaakt. Normaliter herrijs ik gewoon weer in het lichaam dat ik voor ik stierf ook bezat. Mocht dit niet mogelijk zijn, bijvoorbeeld omdat het lijf te zwaar beschadigd is, of zich in een situatie bevindt waarin ik weer meteen zou sterven, dan neem ik gewoon een ander lijf in bezit dat zich toevallig ergens in de buurt bezit.

Klinkt dat creepy? Afschuwelijk? Ongeloofwaardig? Klopt allemaal, want dat is het ook, maar toch is het de waarheid.

Voorbeeld. Ergens in het eind van de vijftiende eeuw stierf ik omdat het schip, waarop ik mee voer als scheepsarts, zonk in een storm. Ongelukkigerwijs raakte ik onderdeks bekneld en stierf een nare verdrinkingsdood. Als ik op dat moment, op de bodem van de oceaan, weer in mijn eigen lijf weet tot leven was gekomen, zou ik meteen opnieuw zijn gestorven. Ik zat immers nog steeds bekneld. Precies daarom gebeurde het ook niet. Vraag me niet wie of wat dit allemaal bestiert, maar ik kwam om die reden tot leven in het lijf van één van de overlevenden van het schip, die zich samen met twee andere matrozen hadden vastgeklampt aan het wrakhout.

Toen we later door een ander schip werden gered, geloofde gelukkig niemand het verhaal dat de twee matrozen hun kompaan voor hun ogen zagen veranderen in hun scheepsarts, maar een vervelende gewaarwording was het natuurlijk wel. In al die eeuwen had ik in totaal twee mensen, onder onfortuinlijke omstandigheden, gedood en ik had gehoopt het nooit opnieuw te hoeven doen. Dat ik nu op deze wijze buiten mezelf om, alsnog een onschuldige sterveling vermoordde, ging me dan ook na aan het hart. Sindsdien probeerde ik dan ook om voorzichtiger te zijn, zodat ik niet opnieuw iemand anders lijf zou moeten lenen.

Zijn hiermee je vragen voldoende beantwoord? Ik hoor het al: nee. Maar, wauwel je nu, als een verwend kind dat nooit tevreden is. Maar... ben je er ooit achter gekomen waarom je onsterfelijk bent geworden? Ach, daar gaan we weer: waarom. Het is de vraag die de mensen altijd zo heeft bezig gehouden. Altijd wilden de mensen alles uitzoeken, ontrafelen, begrijpen. Waarom gaat iets zoals het gaat? Wat is de reden ervan?

In al die eeuwen hebben de mensen al uitgevonden dat we op een planeet leven, die rondjes draait rond een ster in een onmetelijk heelal met miljarden sterren, dat we van de apen afstammen, dat we bestaan uit moleculen en dat dinosaurussen uitgestorven zijn. Om maar iets te

noemen. Maar is het genoeg, vraag ik je? Nee, het zal nooit genoeg zijn. Het gezeur zal altijd blijven klinken. Waarom? Waarom? Waarom...? Waarom zijn we aarde? Wat is ons doel? Vraag je nu aan mij of ik die vragen kan beantwoorden? Laat ik daar duidelijk over zijn, dat kan ik niet. En wel om de simpele redenen dat vragen die beginnen met waarom eenvoudigweg niet deugen. Een waarom veronderstelt een richting, een doel in deze wereld. Orde in de chaos. Kortweg een reden. En die is er gewoon niet... Waarom er zo veel leed is? Omdat het gebeurt. Waarom er kwaad in de wereld bestaat. Omdat het er is... Dingen gebeuren, het ene is de oorzaak van het andere. Zo gaat het, en zal het altijd gaan. Waarom wij er zijn? Omdat we er zijn... Ik kan het niet anders zeggen.

En precies hetzelfde geldt ook voor mij. Ik ben gewoon onsterfelijk omdat ik het ben. Ach ja, je kunt theorie'tjes opperen. Misschien was het wel een God, die me bijna 750 jaar opdroeg een wens te doen. Misschien ook niet. Misschien was het een of ander wezen dat een geintje wil uithalen. Misschien ook niet. Wat maakt het uit? Misschien zat er een diepere bedoeling achter, dat ik bijvoorbeeld de mensheid moest helpen, maar wat dan nog. Ik heb in al die eeuwen misschien wel honderden mensenlevens gered, maar heb er ook even zovele zien sterven. Wat maakt het voor een verschil? Er zijn nog steeds oorlogen, net als 8 eeuwen geleden, en er zullen altijd oorlogen blijven.

Misschien vind je me onverschillig, gevoelloos, zelfs blasé. Ik kan het alleen maar met je eens zijn. En dat is ook de kern van wat ik je wil meegeven en wat ik al eerder heb gezegd: ik heb te lang geleefd. Het leven is mooi geweest, vol met mooie maar ook minder mooie dingen. Maar, zeker de laatste eeuw, is het alsof er een grauwe sluier over de werkelijkheid ligt.

Ik weet nog de dag van het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Iedereen was in rep in roer. Jonge mannen zagen vol strijdlust en goede moed uit naar de gewapende strijd. We zouden hun een lesje leren. De wereld stond op haar kop. Ik kon het alleen maar moedeloos aanzien. De opwinding, het jeugdige overmoed en optimisme, de zelfoverschatting. Je zag het altijd bij het aanbreken van een oorlog. Net zoals ik die vreselijke loopgravenoorlog die volgde (en die ik van dichtbij meemaakte) in een soort lethargie onderging. Wezenloos, ongericht, gruwelijk geweld? Ach, ik had het allemaal al zo vaak gezien... Het leek wel alsof de geschiedenis rondjes draaide. En daarmee ook ik zelf.

Het moet ook ergens in die tijd zijn geweest dat ik begon te beseffen dat ik het leven begon te haten. Ik weet nog goed hoe ik tijdens de volgende oorlog in de lange, oneindige keten (de Tweede Wereldoorlog) een jonge soldaat vasthield, die in mijn armen stierf. De laatste momenten van zijn leven voelde ik zo'n vrede in hem... Hij verwelkomde de dood. Hij liet met graagte de wrede wereld achter zich en was op weg naar een betere. En toen stierf hij. Maar het had niets weg van een einde, eerder een begin... Wat ik voelde, toen ik de verstilde glimlach op zijn dode gezicht zag, was een voor mij ongewone emotie: jaloezie. Die jongen was een uitweg geboden die ik zelf nooit kon nemen. Op dat moment had ik, liever dan wat dan ook, met hem geruild...

Je gelooft me niet hè? Zelf heb je, ergens diep in je, altijd de hoop gehad het eeuwige leven te zullen krijgen. Daarom vind je het nu zo vreemd. Hebben alle stervelingen niet die wens? Ik vind het niet eens vreemd. Maar geloof me, ik verfoei het leven inmiddels! Ik verfoei die wens die ik ooit heb gedaan!

Of ik niet heb geprobeerd mezelf voor eeuwig van het leven te beroven? Hallo? Heb je eigenlijk wel geluisterd? Wat zei ik nou net over de aard van mijn onsterfelijkheid? Ik kan niet sterven, hoe erg ik het ook zou proberen...

Maar ik kan niet zeggen dat ik het niet geprobeerd heb. In mijn wanhopige momenten heb ik zelfs mijn hoofd naar de hemel geheven en de Naamloze die mijn wens in vervulling bracht aangeroepen. Hem gesmeekt de onsterfelijkheid van me af te nemen. Wat er gebeurde, wil je weten? Niets, natuurlijk. Die ervaring, 8 eeuwen geleden in het Sudeetse bos, was eenmalig. Nooit heb ik de Naamloze nog gehoord, gezien of gevoeld.

Kun je je voorstellen hoe wreed hij eigenlijk was? De Naamloze, bedoel ik. Hoe vreselijk het kan zijn dat een wens vervuld wordt? Ik voel me soms Midas, die mythische koning die wenste dat alles dat hij zou aanraken in goud zou veranderen. Hij stierf van de honger. Nou, zal ik je zeggen, op een zelfde manier sterf ik ook. Van binnen. Want de eenvoudige waarheid is: een mens kan het eeuwige leven gewoon niet aan. Het is te veel, veel te veel. Niemand is er geestelijk op toegerust zo veel mee te maken. Uiteindelijk ga je gewoon kapot. Ooit moet er verlossing zijn, ook voor mij. Een verlossing die je als sterveling bereikt als je sterft. Want zo denk ik dat de dood zal zijn: de eeuwige vergetelheid, het niets. De verlossing...

Heb je dat ook wel eens gedaan?, vroeg ik je in het begin. Heb je wel eens een wens gedaan? Ik vraag het je nog een keer, maar nu met meer aandrang. Want wat ik hier eigenlijk probeer te doen, begrijp ik nu ook zelf, is je waarschuwen. Je te waarschuwen dat je niet dezelfde fout maakt als ik. Dat je in al je onwetendheid iets wenst waar je later spijt van krijgt.

Van mij mag je alles vergeten wat ik je hier tegen je heb gezegd. Van mijn idee over de zin van leven, de natuurkrachten van het van kwade en het goede. Laat het maar ontsnappen uit je hoofd, want het zijn dingen waar je ooit zelf ook wel achter zult komen. Maar ik wil één ding aan je meegeven, waarvan ik wel graag wil dat je die onthoudt. En laat dit die ene wijze les zijn: als je ergens voor op moet passen, is dat het doen van een wens.

